Två Splitcane-aficionados.

EN BAMBULEGEND I BYN

»It´s an honour to be here«, inledde Ted Simroe sitt anförande i somras på Kullagården i Gimdalen i skogarnas Jämtland. Men det kan naturligtvis ifrågasättas vem som var mest hedrad, de tjugotalet splitcane-vännerna eller den världsberömde spöbyggaren Ted Simroe.

TEXT OCH FOTO: CLAES HEDERSTIERNA

Det var Lars-Åke Olsson i Gimdalen som hade lyckats locka den levande legenden Ted Simroe från New York till den lilla byn i Jämtlands skogsland. I den gamla skolbyggnaden, som numera tjänstgör som bygdens hembygdsgård och mötesplats för alla Idsjöströmmens flugfiskare, och ingen kursplats torde vara bättre än dessa gamla skolsalar.

Långa stunder lyste den stora solen och värmde det annars kyliga vädret. Från morgonens tio grader kunde det fram på dagen stiga till inemot det dubbla. Då var det härligt med en stund ute på den gräsbevuxna planen nedanför skolan, där barn en gång lekte, och där vi nu kunde pröva att kasta. Ett par bord placerades ut där deltagarnas egna spöbyggen förevisades och testades. Tillsammans med de spön av Leonards tillverkning som Ted medfört från USA – och inte minst ett antal av hans egna byggen. Innan helgen var över hade de flesta av Teds egna spön bytt ägare.

Här möttes spön med aktioner från Garrison, Payne, Young och naturligtvis Leonard. Det var spännande – och inte minst bildande – att få pröva dessa vackra spön med sina olika taperingar. Ett tillfälle att verkligen kunna känna och förstå hur olika taperingar uppför sig. Så stod man där med ett splitcane-spö på 8 fot i en Leonard-tapering, som kändes som en naturlig förlängning av armen. Linan flöt fram och åter i luften utan minsta ansträngning och lade sig ned som en rak linje framåt. En känsla av helhet som var rent njutningsfull. Man blev

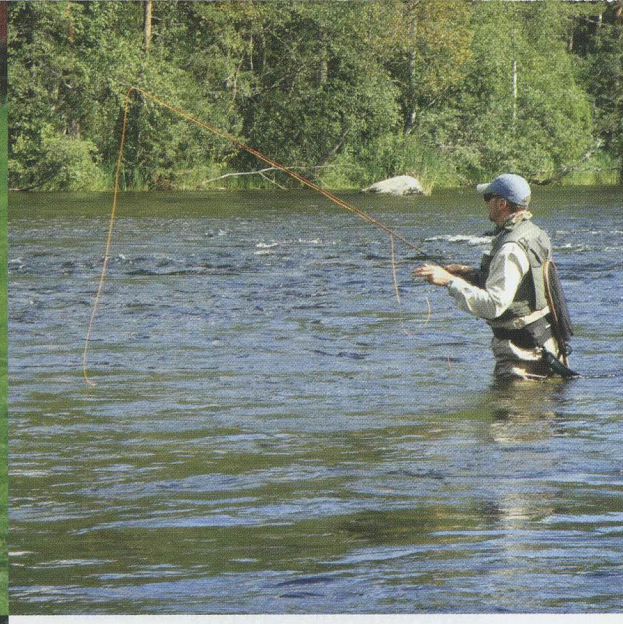

Johnny Skagersjö alldeles innan harren högg. Ovan till vänster: Vid "gottebordet". Till vänster: Lunch vid strömmen.

»Ryktet om Leonards spön sprids allt snabbare till en internationell marknad. Mycket berömda blir de lätta spön som skulle komma att dominera flugfiskevärlden framöver, bland annat G E M Skues, som namngav sitt 9 fot Leonard ›World's Best Rod‹ «.

lätt stående och kastande bara för kastandets egen skull.

Huvudnumret var alltså Ted Simroes besök i Gimdalen. Mycket lättillgängligt berättade han om Hiram Lewis Leonard och hur denne en gång startade sin verksamhet för omkring 150 år sedan.

Hiram Lewis Leonard föddes 1831 och flyttade med sina föräldrar ett par gånger innan han 1851 kom till Bangor, Maine. Här började han arbeta som konservator och gevärssmed. Han gifter sig och får senare dottern Cora, som i sin tur gifter sig med Hiram Hawes.

I samarbete med Francis Philbrook skapas den förnämliga flugrullen med »raised pillars«. I slutet av 1860-talet börjar Leonard bygga flugspön och 1871 bygger han fyrkantiga spön av Calcuttabambu. Han börjar experimentera med såväl sex- som åttasidiga spön, men kommer fram till att spön av sex strips gav den starkaste konstruktionen.

Efterfrågan sprider sig och företaget växer. Som medarbetare kommer Fred Thomas, Eustis Edwards, George Varney och Edward Payne. Alla som senare skall bli berömda spöbyggare med egen verksamhet.

I slutet av 1870-talet träffar Leonard överenskommelse med William Mills & Son i New York som blir deras försäljningsställe. Leonard utvecklar vid den här tiden, tillsammans med två släktingar, sin berömda maskin för tillverkning av bambu-strippen. Efterhand går man över till Tonkin-bambun, som visat sig överlägsen Calcuttan. Handtagen som var lindade av bambustrimlor – rattan – ändras till förmån för korkhandtag och noderna (bladknutarna) placeras enligt systemet »tre och tre« i stället för som tidigare slumpmässigt.

Leonard flyttar 1881 företaget till Central Valley i staten New York. Detta för att sänka fraktkostnader, men också för att William Mills & Son ville få ett större direkt inflytande över verksamheten. Leonard lyckas knyta till sig flera ytterst kompetenta medarbetare, som George Reynolds och dennes söner Harold och Ralph. 1890 inträder Hirams svärson Reuben i företaget.

Ryktet om Leonards spön sprids allt snabbare till en internationell marknad. Mycket berömda blir de lätta spön som skulle komma att dominera flugfiskevärlden framöver, bland annat G E M Skues, som namngav sitt 9 fot Leonard »World´s Best Rod«.

Hiram Lewis Leonard dör den 30 januari 1907 i en ålder av 73 år. William Mills & Son blir ensamägare till företaget. Reuben Leonard tar över ledningen och utvecklar företaget vidare. En verklig trotjänare är Ethel Frauson, som var ansvarig för spölindningarna. Hon stannar i företaget i denna sysselsättning i över 65 år!

Från 1930 och ända till den famösa branden 1964 är Harold Reynolds ansvarig för fabriken. Den brand som totalförstör hela den tvåvåningars träbyggnad som företaget var inrymt i. Familjen Mills beslutar att bygga upp företaget igen, nu med nya moderna förutsättningar. Som

Fortsättning på nästa uppslag

Stilleben med "rullolja".

»Visst har var och en av dessa splitcane-byggare sina speciella hemligheter, men samtidigt delades frikostigt erfarenheter, som man fått via ›trial and error‹ genom åren.«

En bambulegend…

Fortsättning från föregående sida

tur är har bambustockarna förvarats i en annan byggnad och de klarade sig.

1967 är man åter igång med att producera spön. Då kommer Ted Simroe till fabriken en dag för att få sin fars gamla Leonard-spö reparerat. Först elva år senare skulle han lämna företaget efter att ha varit dess VD de sista fem åren. I stället startar Ted Simroe sitt eget splitcane-företag, som idag har en lång väntelista.

Som så många andra mindre företag, men med särdeles värdefullt varumärke och unik produkt blir också Leonards uppköpta av Den stora koncernen. Vid den tiden visar Leonards räkenskaper ett gott plus, men då företaget skulle leverera in bidrag till den stora koncernen går det snabbt utför med Leonards. Det kastas hit och dit av människor som inte förstod sig på flugfiske och splitcane-spön. Efter ytterligare några år var Leonards saga all och företagert lades slutligen ned 1985.

Med trevlig framtoning, reslig med kraftigt silvergrått hår, framstår Ted Simroe som en äldre distingerad gentleman, med en särdeles förmåga att trollbinda sina åhörare. Ted har ett lättförståeligt språk – amerikanskan kan ju annars vara rätt »grötig« – vilket gjorde att deltagarna utan större bekymmer kunde följa honom genom resonemang i de mer intrikata tekniska delarna. Det blev intressanta och givande diskussioner mellan Ted och kursdeltagarna.

På avslutande söndag när Teds föredrag var slut överlämnade han ett häfte som han skrivit kring Leonards och dess historia, till kursdeltagarna. Där har Ted bland annat samlat uppgifter som gör att man kan datera dessa spön.

En sådan här weekend består inte enbart av andlig spis utan även av lekamlig sådan. Lars-Åke hade engagerat två damer från byn, som visade på en matkonst som inte stod den goda stockholmskrogen efter. Nej, skojades det och, mer allvarligt, föreslogs en stjärna hos Michelin. Här gällde slow-food konceptet med råvaror från trakten i form av lammkött, älg, grönsaker och bär bland en hel del annat. Den fisksoppa (borde ha kallats Gimdalens bouillabaisse) som serverades vid ena dagens lunch fick verkligen smaklökarna att jubla. Det känns hoppfullt att våra traditioner att använda lokala råvaror och omsorgsfullt tillaga dem kommer tillbaka.

Det här var Lars-Åke Olssons tredje splitcane-möte, denna gång med Ted Simroe som huvudnummer. Under ett pass som leddes av Lars-Åke diskuterades underhåll av spön och utrustning. Här blev diskussionerna intensiva, då uppfattningarna gick isär. Till exempel om hur en hanholk skall hanteras då den börjar kärva i honholken. Lars-Göran Dahlin framförde att man framförallt inte skall slipa vinkelrätt mot holken, utan parallellt med densamma för att undvika skapa mer problem. Jan Nyström, med förmodligen den största skandinaviska samlingen av splitcane-spön, ansåg å sin sida att man måste vara ytterst försiktig med att slipa alls, då den beläggning som uppstår på hanholken endast är en fråga om oxidering.

Att ta isär ett spö där holkarna kärvar är ett gammalt återkommande problem. Här visade Lars-Åke det så kallade fyrhandsgreppet, som nog är det bästa sättet att ta isär delarna. Två personer fattar med var sin hand på var sin sida om holken – omlott – och drar sedan rakt isär. Det är förunderligt hur väl detta fungerar.

Visst har var och en av dessa splitcane-byggare sina speciella hemligheter, men samtidigt delades frikostigt erfarenheter, som man fått via »trial and error« genom åren. Sådana habituéer som Kalle Folkesson och Lars Hedenström visade spön vars skönhet, kastförmåga och kapacitet inte lämnade något i övrigt att önska. Hans Dellwik visade hur man på ett kreativt sätt kan skapa individuella, unika handtag. Johnny Skagersjö var en annan som visade på tekniskt gediget kunnande och vars egna spö var en sann njutning att få kasta.

Det var också anmärkningsvärt hur väl samtliga anpassat sina byggen funktionellt till praktiskt fiske. Inställningen var att ta med egna erfarenheter från praktiskt fiske och låta dem komma till uttryck vid spöbyggandet.

Eftersnacket sedan sådana här seminarier avslutats för dagen brukar vara givande och så även här. Kalle Folkesson hade med sig en försvarlig arsenal av spön och rullar. Det blev tid att diskutera de små detaljer som är så väsentliga för helheten. »Rulloljan« plockades fram och avnjöts i lämpliga proportioner. Spännande var att känna hur Mäster Carl Anderbergs ande vilade över samtalen och diskussionerna.

Några av deltagarna stannade kvar efter seminariet en eller ett par dagar för att fiska i den berömda Idsjöströmmen och möta dess harrar. Lars-Åke ansåg att det kalla vädret och det för säsongen höga vattenståndet gjorde fisket trögt. Vilket inte hindrade att det räknades in en harr på 50 cm och en på 47.

Det var, sammanfattningsvis, deltagarnas förhoppning att detta inte var sista splitcane-mötet utan att Lars-Åke Olsson återkommer. Han har de kontakter i USA som erfordras för att få någon därifrån att lämna "Det stora landet", ge sig över det stora havet och ta sig till den lilla byn, djupt inne i det jämtländska skogslandet. En sådan här weekend blir ju berikande för deltagarna på ett sätt som annars inte kan skapas.